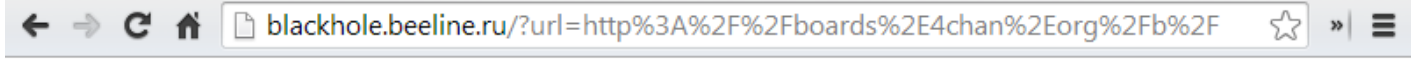

Küfür, iffet ve siyaset, Rusça için bir sava?

Rusya'da güzel sanatlarda küfürlü sözcüklerin kullanımı yasaklayan yasa Temmuz 2014'te yürürlüğe girdi. Maryam Omid bu yasanın sonuçları inceliyor.

Ресурс по данному IP-адресу заблокирован по решению органов государственной власти

Access to the requested resource has been blocked
by the decision of public authorities.

[Посмотреть причину блокировки](#)

Билайн 2014. Сайт является средством массовой информации.

[Beeline.ru](#)

1 Temmuz 2014'ten itibaren Rusya'da ahlaksız dörtlü olarak bilinen khuy (horoz), pizda (kuku), yebat (iki-mek) sözcüklerinin sanat eserlerinde kullanımı yasaklandı. Yasa delen kişi, kurum ya da kuruluşlar 70 ile 1400 dolar arası para cezası ile karşı karşıya. Bu yasa devletin bu alandaki ilk müdahalesi değil. Sovyetler de küfürlü konuşmaları engellemeye çalışarak Rusça'nın güzelliğini korumaya çalıştılar. Bu yasanın üstüne, Rusya Meclisi Duma'da bazı İngilizce olmak başka dillerden alınmış sözcüklerin yasaklanması ile ilgili tasarımlar tartışılmaya başlandı. Medyaya karşı baskılar da göz önüne alınca enformasyon ile dili engellemeye çalışan kötü niyetli bir yaklaşımın varlığını hissedebilirsiniz.

Küfürle ilgili yasa ve yabancı sözcükler ile ilgili tasarımlar Rusçanın iffetini sağlamak için iki yönlü bir çaba olarak görülüyor. Bu, Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Rusya için ulusal ve ruhsal bir kimlik

?fade Özgürlü?ü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

yaratma konusundaki ahlaki sava?? ile de uyu?uyor. ?u an üçüncü döneminde olan Putin, geride güçlü bir iz b?rakmak için çok çaba gösteriyor. Rusya için ise bu, muhafazakar bir kültürel duru?un ve e?cinsel propagandan?n suç olarak kabul edilmesi gibi bir sürü gerileyici yasan?n kabulü anlam?na geliyor. D?? politika aç?s?ndan bu tavr?n en görünür hali, K?r?m'?n Rusya topraklar?na kat?lmasıyd?. Bu hamle Putin'in Rusya'daki deste?inin f?rlamas?na neden oldu.

Kitap, film, müzik, tiyatro ve internette küfürün yasaklanması ile, Putin manevi konularla ilgili k?sm? da tamamlam?? oldu. Küfür içeren filmler art?k aç?k olarak da??t?lamayacak. DVD, CD ve kitaplar ise müstehcen olarak tan?mlan?p örtülü sat?lacak. Net bir ?ekilde kaleme al?nmayan yasa nedeniyle hangi kelimelerin küfür olarak tan?mlanacağı da belli de?il. Hangi kelimelerin uygun olmad??n? uzmanlardan olu?an bir heyet belirleyecek. Bu sövüp sayma olay?n? daha tehlikeli bir hale getiriyor. Bu alandaki kay?p hissedilecektir. Rusça'da küfretmek dilsel olarak verimli bir etkinlik. Öntak?lar, içtak?lar, sonekler khuy, pizda, blyad ve yebat ile beraber kulland??nda ?a??rt?c? bir ?ekilde anlamlı bir etki b?rak?yor.

Rus ?air Alexander Pu?kin küfürlü sözcükleri özgürce kullanması ile tan?n?yor

Bu yasa??n arkas?ndaki amaç yasa??n sadece Rus dilini yüceltmeyece?i ayn? zamanda çürümü? Bat? de?erlerine kar?? bir panzehir olacağı yönünde. Öte yandan yabancı? kelimeler hakk?ndaki yasak Rus kültürünü d?? etkilerden kurtarmay? hedefleyen bir tarz dilbilimsel korumac?lık olarak görülebilir. Böylece Putin milliyetçili?inin ikinci aya?? da destekleniyor.

Tabii ki Rusya, ?ngilizce'nin üstünlü?üne kar?? savunmac? bir ?ekilde tepki veren ilk ülke de?il. Geçen y?l Frans?z filozof Michel Serres, ?ngilizce sözcüklerin sald?r?s?na kar?? vatanda?lar?na grev yapmalar?na kar?? çağr?da bulu?mu?tu. 2014 Mart'?nda ise Gambiye Devlet Ba?kanı Yahya Jammeh, ?ngilizce'nin resmi dil olarak kullan?m?na son vererek sömürü geçmi?in prangalar?ndan kurtulmak için çağ?malar?n? aç?klam??t?. ?ngilizce dilinin üstünlü?ü, bir anlamda emperyalizm, dünya çap?nda hassas bir noktay? temsil ediyor.

'Rusçay? Rus kimli?ine e?itlemek bir yan?ltmaca'

George Orwell'in 1984 kitab?n? okuyanlar dil politikalar? konusunda oldukça bilgidirler. Gerçek hayatta dili s?n?rlan?rmaya çal??an denemeler ile Orwell'in kurgusal uydurma haberlerinin benzedi?i görülecektir. Bir nevi zihni kontrol araçları özgür dü?ünceyi s?n?rlan?rmak için tasarlandı. Dilin dü?ünceyi ?ekillendirebilece?i konusundaki görüş 20 yüzy?l?n ba??nda ya?am?? 'dil fikirden önce gelir' görüşünü savunan Amerikalı dil bilimci Benjamin Lee Whorf'a kadar uzanabilir. Bu modele göre bir dildeki dilbilimi ve kelime haznesi konu?mac?n?n alg? ve davran??ları?n? belirler. Whorf's iddiaları?n? büyük k?sm? çürütüldü. Özellikle K?z?lderililerin zaman kavram? ile ilgili teorisi gerçekten çok uzakt?. Fakat Whorf'un fikirleri, heyecanlı iddialar olmamas?na rağmen son y?llarda bir nevi yeniden canlandı. Whorf'un aksine güncel ara?t?rmacılar, "bir kavram bir dilde bulunmuyorsa, o dili konu?anlar bu kavram? anlayamaz" ?eklindeki görüşünü desteklemiyorlar. Buna kar??n art?k genel bir ?ekilde dilin dünyay?

?fade Özgürlü?ü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

alg?lamada etkisi oldu?u kabul ediliyor. Örne?in Avustralya aborjinlerin konu?tu?u Guugu Yimithirr gibi baz? diller yönler konusunda “sa?” ve “sol” kavram? yerine do?u, bat?, güney, kuzey gibi anayönleri kullan?yor. Bunun sonucu olarak bu dili konu?anlar yön bulmak için, pusula benzeri alg?sal özellikler geli?tiriyorlar.

Dil kullan?m?m?z oldukça siyas?. Her ne kadar Obama yönetiminin “?iddet için a??r?l??a kar?? mücadelesi” ile Bush döneminin “terörle mücadelesi” ayn? durumu ifade etmesine kar?? ikisi aras?nda dil kullan?m? konusunda bir fark var. Dil konusunda Rusya’n?n eksenin bir çok s?k?nt? noktas? var. Öncelikli olarak, ?ngilizce kelimelerin kullan?m?n? yasaklayan yasay? milliyetçi ya da yabancı?lara nefret söylemi nedeniyle ele?tirilenler tek tiple?menin küreselle?me ile beraber geldi?i konusunda yas tutanlarla ayn? ki?iler. Bu konudaki savunma kabul edilebilir, öte yandan, kendi kültürünü koruma ya da mahalle kasab?n?n yok olmas?n? önleme konusundaki duygu da benzer temelli kayg?lardan geliyor.

Gerçek ?u ki dünyadaki diller giderek yok oluyor, hatta iki haftada bir dil ?eklinde bir oranla. Her biriyle beraber, o kültür ve onun gelenekleri, dünyay? görü? ?ekli ve onun mizah? da kayboluyor. Gerçi Rusya’n?n dili korumak ile ilgili söylemin ac?kl? taraf? bu söylemin kendi topraklar?ndaki kaybolmak üzere olan di?er dilleri kapsamamas?. UNESCO’nun Tehlike’de Olan Diller Atlas?’na göre Rusya’da 100’den fazla dil korumas?z, tamamen tehlikede, ?iddetli bir ?ekilde tehlikede, ya da ciddi ?ekilde tehlikede. Bunlar?n büyük k?sm? Sibiry ve Kafkaslar’da. Rus hükümetinin görmezden gelmesi nedeniyle yok olman?n e?i?indeler. Ba?ka bir dilin üstünlü?ü yüzünden yok olmak üzereler. Bu dil ?ngilizce de?il, daha yak?ndaki bir dil: Rusça.

Rusya’daki di?er dillerin zenginli?ine ra?men, nüfusun büyük ço?unlu?u için Rusça kültürlerinin ayrılmaz bir parças?. K?r?m’?n yüzde 58’i kendisini etlik aç?dan Rus olarak tan?ml?yor. Ukrayna’n?n Rus kültürünü ve dilini bask? alt?na almas? Rusya’n?n K?r?m’? kendi topraklar?na dahil etmesindeki gerekçelerden biriydi. Fakat Rusçay? Rus kimli?ine e?itlemek bir yan?ltmaca. Kazakistan bunun için iyi bir örnek. Burada Rusça resmi dil ve toplumun büyük k?sm? Rusça konu?uyor. Fakat etnik olarak Kazaklar ve kendilerini de böyle tan?ml?yorlar.

E?er küfür dörtlüsünü yasaklarsan?z, bize geriye ne kal?r? Sadece sahnede düzü?mek zorunda kalaca??z”

Ayr?ca ikinci bir s?k?nt? noktas? var. Bir aç?dan dilleri ve onun kültürel de?erlerini koruma arzusu oldukça övgüye de?er bir çaba. Bu sayede Manks, Livonyan ve Kornik gibi diller yok olman?n e?i?inden kurtuldu. Fakat, ayn? ?ekilde ya?ayan dillerin evrimle?mesinin güzelli?ini görmek de önemli. Bu, dü?ünce dili de?i?tirebilece?ini göstererek bak??lar? Whorfi felsefesinin üzerine çekiyor. Yeni bir kavram için yeni bir sözcü?ün yok mu? Sorun de?il. Yeni bir tanesini üretebilirsin. Bu, dili daha ?iirsel yapan, onun do?al de?i?ken yap?s?d?r. Bunu yeni bir söz uydurarak, iki sözcü?ün kar??m?ndan yeni bir sözcük türeterek, bir sözcü?ü yozla?t?rarak ya da hatta dilde sadecilik yan?lar?n? ra?men ba?ka dilden al?nm?? bir sözcükle yapabilirsin. ?üphesiz ?ngilizce, Rusça olmak üzere ba?ka kültürlerden al?nan sözcüklerle zenginledi. Örne?in apparatchik, tsar,

Özgürlük Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

bolshy, pogrom, gulag and pavlova gibi Rus sözcükleri düşün. Rusça Türkçe, Fransızca ve Almanca'dan binlerce sözcüğü benimsedi. Her yeni sözcük çok yerinde kültürel referanslar kapsayarak kaydedilen dilin büyük ayrıntılarını açığa çıkarıyor. Mark Twain'in alıntı yapmak bu noktada önemli. Çünkü, "sa kelimesi ve neredeyse sa kelimesi arasındaki fark yoldur ve ateş böceği arasındaki farktır."

Fakat daha da ötesi var. Bir dilin her yenilenmesi, yani yeni karışım, yeni bir dönemin temsilcisi olan yeni bir kültür üretir. Bu ise yeni bir bilginin, sanat eserlerinin, müziğin ve resmin ortaya çıkmasına dönüşür. Bu dilin kurumsal ya da insan tabiatına direncidir. 2009 yılında müstehcen sitelere Çin'de gelen sansür Grass-Mud Horse adında ve Çince "anan sikeyim" ile aynı şekilde telaffuz edilen bir sembolün ortaya çıkmasına şahit olduk. Sansür sözlüğü edebi kelimelerle doldu ve sonra e isimliler bunu takip etti. Bu tarz bir bakıldığında söylemi övgüye değerken, ilk aşamada gelinen nokta için ise acı verici bir durum. Rusya'daki küfür yasası kök saldı ve Rus müzisyenlerin gidecek başka bir yeri olmadıkça onlar da sessiz kalmayacaklardır. Eğer küfür dördlüsünü yasaklarsanız, bize geriye ne kalır diye soruyor bir rock grubunun solisti Sergey Nurov. Sadece Sahnede düzmek zorunda kalacağız diyor.

Maryam Omid Calvert Journal'in editörlerinden biri. Bu yazının orijinali [burada](#) basıldı.

Yayınlandı: July 7, 2014